

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5325/22
30.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Мишо Добријевић и Бојан Добријевић, адвокати из Београда, ул. Радоја Дакића бр. 33/3, против тужене "Eurobank Direktna" а.д. Београд, ул. Вука Караџића бр. 10, коју заступа пуномоћник Ана Лазаревић и др. из Београда, ул. Интернационалних бригада бр. 69, ради стицања без основа, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 7550/22 од 7.7.2022. године, након главне и јавне расправе одржане пред другостепеним судом дана 30.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 7550/22 од 7.7.2022. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА тужбени захтев тужиоца АА па се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена "Eurobank Direktna" а.д. Београд да тужиоцу исплати:

- износ од 10.448,77 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2009. године до исплате
- износ од 13.116,87 динара са законском затезном каматом почев од 2.8.2010. године до исплате
- износ од 14.668,00 динара са законском затезном каматом почев од 1.8.2011. године до исплате
- износ од 15.516,19 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2012. године до исплате
- износ од 14.126,79 динара са законском затезном каматом почев од 1.8.2013. године до исплате
- износ од 14.094,03 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2014. године до исплате
- износ од 15.360,49 динара са законском затеном каматом почев од 31.8.2015. године до исплате
- износ од 13.425,18 динара са законском затеном каматом почев од 27.11.2017. године до исплате
- износ од 12.742,45 динара са законском затезном каматом почев од 27.11.2017. године до исплате
- износ од 10.171,65 динара са законском затеном каматом почев од 4.6.2018.

године до исплате, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде под претњом извршења.

ОДБИЈА СЕ КАО НЕОСНОВАН тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу исплати законску затезну камату:

- на износ од 13.116,87 динара почев од 31.7.2010. године до 2.8.2010. године
- на износ од 14.668,00 динара почев од 31.7.2011. године до 1.8.2011. године
- на износ од 14.126,79 динара почев од 30.7.2013. године до 1.8.2013. године
- на износ од 15.360,49 динара почев од 31.7.2015. године до 31.8.2015. године
- на износ од 13.425,18 динара почев од 31.7.2016. године до 27.11.2017. године
- на износ од 12.742,45 динара почев од 31.7.2017. године до 27.11.2017. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу на име трошкова целокупног парничног поступка исплати износ од 369.974,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности до исплате, а све у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом извршења.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог основног суда у Београду П 7550/22 од 7.7.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца преко досуђеног првим ставом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 4736/2015 од 13.11.2019. године, исправљене решењем Првог основног суда у Београду П 4736/15 од 25.12.2020. године и то тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати на име неосноване наплате провизије следеће износе: износ од 10.448,77 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2009. године до исплате, износ од 13.116,87 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2010. године, износ од 14.668,00 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2011. године, износ од 15.516,19 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2012. године, износ од 14.126,79 динара са законском затезном каматом почев од 30.7.2013. године, износ од 14.094,03 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2014. године, износ од 15.360,49 динара са законском затезном каматом почев од 30.7.2015. године, износ од 13.425,18 динара са законском затезном каматом почев од 30.7.2016. године, износ од 12.742,45 динара са законском затезном каматом почев од 31.7.2017. године, износ од 10.171,65 динара са законском затезном каматом почев од 4.6.2018. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 104.071,00 динара.

Против наведене пресуде, тужилац је благовремено изјавио жалбу из свих разлога прописаних одредбом члана 373. став 1. Закона о парничном поступку. Трошкове другостепеног поступка је опредељено тражио.

Апелациони суд је разматрајући жалбу тужиоца закључио, да је ради правилног и потпуног утврђења чињеничног стања, потребно заказати расправу пред другостепеним судом на основу одредбе члана 383. став 4. Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-др.закон), јер је првостепена пресуда већ једанпут укинута.

Имајући у виду наводе жалбе, Апелациони суд је прочитао све доказе који су

изведени пред првостепеним судом, те је након оцене свих изведених доказа у току првостепеног и другостепеног поступка у складу са одредбом члана 8. Закона о парничном поступку, утврдио следеће чињенично стање:

Тужилац је са правним претходником тужене "Eurobank EFG" закључио уговор о стамбеном кредиту бр. ... дана 25.9.2007. године, којим је према члану 1. предметног уговора банка одобрила тужиоцу као кориснику кредит, кредит у динарској противвредности CHF 118.836,04 по куповном курсу банке важећем на дан пуштања кредита у течај, као наменски кредит за куповину следеће непокретности: трособног стана бр.11+2 лође на I спрату, на улазу к.бр. ... у ул. ..., ламела ..., нп II+нп I+п+2+пк, у стамбеној згради к.бр.... у ул. ... ламела ... од нп II+нп I+ п+2+пк, на кат.парцели ..., описан у А листу као ЗК тело II под ред.бр.37 уписан у ЗКУЛ ... КО ... Чланом 2 предметног уговора, уговорено је да се кредит одобрава на рок од 300 месеци при чему први ануитет доспева 30.9.2007. године, а последњи 31.8.2032. године и да ће износ сваке појединачне рате бити дефинисан Ануитетним планом који чини саставни део овог уговора, као и да се обрачун и плаћање ануитета утврђених у плану отплате у швајцарским францима врши у динарској противвредности по средњем курсу Банке на дан уплате, при чему ће се висина рате усклађивати према 3 месечном CHF Libor-у квартално и то сваког 31.3, 30.6., 30.9. и 31.12. Чланом 6 став 1 истог уговора корисник кредита, а овде тужилац, се између осталог обавезао да уредно и благовремено отплаћује кредит према достављеном Ануитетном плану, док се ставом 2. истог члана обавезао да пре пуштања кредита у течај Банци плати провизију по средњем курсу Банке у износу од 1,25% од износа одобреног кредита на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрење и администрирање кредита. Ставом 3 члана 6 предметног уговора, корисник кредита се обавезао да у случају делимичне превремене отплате кредита Банци плати једнократну накнаду у висини од 1,00% од износа кредита који превремено отплаћује, док је ставом 4 истог члана корисник кредита обавезан да у случају целокупне превремене отплате кредита банци плати једнократну накнаду у висини од 1,00% од износа кредита који превремено отплаћује. Дана 25.6.2008. године тужилац и правни претходник тужене су закључили Анекса I уговора о стамбеном кредиту бр. ... дана 25.9.2007. године. Чланом 5 Анекса I предметног уговора уговорено је да се мењају алинеје 3 и 4 члана 6 основног уговора, као и да се члану 6 основног уговора додају алинеје 8, 9 и 10 које гласе: да пре пуштања кредита у течај плати Банци фиксну провизију у износу од 30 евра у динарској противвредности по продајном курсу на дан уплате на име накнаде за обраду кредитног захтева код Националне корпорације, да пре пуштања кредита у течај плати провизију у износу од 4,20% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код Националне корпорације, да плати Банци провизију за праћење кредита у висини од 0,15% на остатак главног дуга по средњем курсу НБС, једанпут годишње, до коначне отплате кредита, а све према Плану отплате, који је саставни део овог уговора. Из налаза и мишљења судског вештака Љубише Ристића од дана 4.12.2018. године утврђено је тужена од тужиоца наплатила на име провизије за праћење кредита сходно члану 5 Анекса 1 предметног уговора од 25.6.2008. године: износ од 10.448,77 динара дана 31.7.2009. године, износ од 13.116,87 динара дана 2.8.2010. године, износ од 14.668,00 динара дана 1.8.2011. године, износ од 15.516,19 динара дана 31.7.2012. године, износ од 14.126,79 динара дана 1.8.2013. године, износ од 14.094,03 динара дана 31.7.2014. године, износ од 15.360,49 динара дана 31.8.2015. године, износ од 13.425,18 динара дана 27.11.2017. године, износ од 12.742,45 динара дана 27.11.2017. године и износ од

10.171,65 динара дана од 4.6.2018 године. Суд је прихватио налаз и мишљење судског вештака Љубише Ристића од дана 4.12.2018. године у погледу износа провизије за праћење кредита коју је сходно члану 5 Анекса I од 25.6.2008. године тужена од тужиоца наплатила налазећи да је јасан, довољно образложен и у свему дат према правилима струке и науке, при чему је имао у виду да парничне странке у овом делу нису имале примедби на налаз и мишљење.

На основу утврђеног чињеничног стања, те оценом изведених доказа у првостепеном и другостепеном поступку, које је ценио у смислу члана 8 ЗПП-а, Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца основана и да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је у целости одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца.

Одредбом члана 46. Закона о облигационим односима, прописано је да се обавеза може састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу. Она мора бити могућа, допуштена и одређена, односно одредива. Одредбом члана 47. Закона о облигационим односима, прописано је да кад је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив, уговор је ништав. Одредбом члана 100. Закона о облигационим односима, прописано је да у случају кад је уговор закључен према унапред одштампаном садржају, или кад је уговор био на други начин припремљен и предложен од једне уговорне стране, нејасне одредбе тумачиће се у корист друге стране. Одредбом члана 103. став 1 Закона о облигационим односима, прописано је да уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима је ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује нешто друго. Одредбом члана 105. став 1 Закона о облигационим односима, прописано је да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен.

Наиме, уговор о кредиту је именовани уговор, регулисан одредбом члана 1065 Закона о облигационим односима којом је прописано да се тим уговором банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и да добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Према члану 1066 истог закона, уговор о кредиту мора бити закључен у писменој форми и мора да садржи износ, као и услове давања, коришћења и враћања кредита. Овај уговор најчешће се закључује као формуларни, тако што његов текст унапред припреми банка - давалац кредита и понуди га кориснику по принципу: „узми или остави“. Управо зато постоји нарочита обавеза банке да у поступку преговарања и закључења уговора о кредиту претходно упозна и упозори корисника о свим ризицима и економским последицама које ће преузети закључењем уговора. Таква обавеза банке заснива се на основним начелима облигационог права предвиђеним Законом о облигационим односима: савесности и поштења (члан 12), забране злоупотребе права (члан 13), забране стварања и искоришћавања монополског положаја (члан 14), једнаке вредности узајамних давања (члан 15) и забране проузроковања штете (члан 16).

На поштено поступање и потпуно информисање давалац кредита обавезан је и

по одредбама члана 3. став 1. тачка 3, члана 17. став 1. и 2. и члана 18. Закона о заштити потрошача („Службени гласник Републике Србије“ број 79/05), важећег у време када су странке закључиле уговор о кредиту. Одредбама члана 43 Закона о банкама („Службени гласник РС” број 107/05) прописано је да Народна банка Србије може прописати јединствен начин обрачуна и објављивања трошкова камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозита и других кредитних послова. Законом није искључено право банке на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга по основу кредитних послова, али је прописана обавезност поступања банака по одлукама и упутствима које доноси Народна банка Србије у вршењу својих на закону заснованих овлашћења.

Имајући у виду наведено, овај суд је као претходно питање у смислу одредбе члана 12 ЗПП-а, по службеној дужности у смислу одредбе члана 109 став 1 ЗОО, најпре ценио пуноважност одредбе члана 6 алинеја 10 анексираног уговора о стамбеном кредиту бр. НЛ 3674 од 25.9.2007. године, у делу у којем је корисник кредита обавезан да банци плати провизију за праћење кредита у висини од 0,15% на остатак главног дуга, по средњем курсу НБС, једанпут годишње до коначне отплате, па је полазећи од утврђеног чињеничног стања, примењујући цитиране одредбе закона, као и Одлуку о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите које је објављено у “Службеном гласнику РС” број 57/06 која се примењивала од 1.10.2006. године, и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту, оценио да је предметна одредба уговора о стамбеном кредиту ништава. Ово из разлога што се у списима предмета не налази ни једно писмено које је потписао тужилац као корисник кредита, а из којег писмена би се могло на недвосмислен начин утврдити пре свега потписом клијента да је тужилац у предуговорној фази био упознат са обавезом плаћања провизије за праћење кредита. Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите тачка 1 став 1 прописан је јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке. Тачком 5 став 1 прописано је да понуда банке која се односи на кредите треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: 1) податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и 2) податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе у које спада премија осигурања или друге накнаде у вези са средствим обезбеђења (алинеја 3). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијент ниједног тренутка не доведе у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5 став 2) и достављени клијенту (тачка 5. став 3.) При закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту и један примерак плана отплате кредита и преглед битних елемената кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе као и оних који се не укључују у тај обрачун. (члан 7. став 2).

Код уговарања трошкова провизије за праћење кредита битно је да су наведени трошкови кориснику кредита јасно и недвосмислено предочени у фази која је претходила закључењу уговора. То подразумева да је корисник кредита, а овде тужилац, био упознат да ће поред обавезе плаћања уговорене камате имати и обавезу да сноси друге трошкове у вези са одобравањем кредита, што би значило да мора бити упознат како са висином номиналне каматне стопе, тако и са висином ефективне каматне стопе која у себи садржи наведене трошкове. Трошак праћења кредита може

бити исказан у процентуалном износу, фиксном износу или комбинацијом ових метода, али без обзира на то на који начин су трошкови исказани банка као економски јача страна дужна је да податке о трошковима кредита на име праћења кредита, клијенту предочи јасно и недвосмислено. Циљ наведеног јесте да корисник кредита у фази која претходи закључењу уговора о кредиту пред собом има пуну цену коштања кредитног аранжмана. Дакле, на туженој банци је био терет доказивања, у смислу члана 231 Закона о парничном поступку, да је у свему поступила у складу са одредбама Закона о банкама, Закона о заштити потрошача и Одлуком о јединственом начину и обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите која је објављена у “Службеном гласнику РС” број 57/06, међутим, овде тужена банка није суду доставила доказе да је у свему поступила у складу са наведеним законским прописима, с обзиром на то да није доставила доказ да је у предуговорној фази кориснику кредита, а овде тужиоцу уручила писану понуду са основним подацима, на законом прописаном обрасцу, у којој су јасно и недвосмислено одређени и висина и обавеза плаћања провизије за праћење кредита, и то пре закључења уговора, што предмет обавезе чини неодређеним, а спорну одредбу уговора ништавом, сходно одредбама члана 12, 46 и 47 Закона о облигационим односима.

Како је утврђено да је наведена одредба уговора о стамбеном кредиту ништава, то је отпао основ за наплату износа на име трошкова провизије за праћење кредита који је тужиоцу наплаћен од стране тужене банке, због чега је основано потраживање тужиоца за враћање новчаног износа наплаћеног по том основу, па је овај суд донео одлуку као у ставу другом изреке, и обавезао тужену на исплату износа који је од тужиоца неосновано наплатила на име трошкова провизије за праћење кредита, чију је висину овај суд утврдио из налаза и мишљења судског вештака Љубише Ристића од 4.12.2018. године.

Тужиоцу је досуђена и законска затезна камата почев од дана стицања сваког појединачног новчаног износа па до коначне исплате, како је утврђено налазом и мишљењем судског вештака Љубише Ристића од 4.12.2018. године, јер је банка с обзиром на своју делатност морала знати да уговарање предметних трошкова на начин како је то учињено у конкретном случају није у складу са напред наведеним одредбама материјалног права, због чега камата тече од дана стицања, па до коначне исплате, све у складу са одредбом члана 210 и 214. Закона о облигационим односима.

Са изложеног, Апелациони суд је у преосталом делу тужбени захтев тужиоца у погледу исплате законске затезне камате на појединачно досуђене новчане износе одбио као неоснован, и донео одлуку као у ставу трећем изреке.

Апелациони суд је ценио наводе тужене да је тужилац био упознат са садржином предметног уговора, али је закључио да су исти неосновани, с обзиром на то да се у списима предмета не налази ни једно писмено које је потписао тужилац као корисник кредита, а из којег писмена би се могло на недвосмислен начин утврдити пре свега потписом клијента да је тужилац у предуговорној фази био упознат са наведеним трошковима.

Како тужена банка није пружила доказе на наведну околност то је уговорање

засебне наплате као у овом случају ништаво у смислу члана 103 став 1 Закона о облигационим односима, при чему је последица делимичне ништавости уговора обавеза враћања наплаћеног по ништавој одредби уговора, а у смислу члана 104 Закона о облигационим односима.

Са свега изложеног, одлучено је као у ставу првом, другом и трећем изреке, на основу члана 387. став 1. тачка 6. ЗПП-а.

С обзиром да је Апелациони суд укинуо првостепену пресуду у делу о коме није правноснажно одлучено и одлучио о тужбеном захтеву то је исти одлучивао о трошковима целог поступка у смислу одредбе члана 165 став 2 Закона о парничном поступку, имајући у виду да је раније донета пресуда у овој правној ствари већ једном била укинута, па имајући у виду исход спора и постигнути успех странака сходном применом одредби члана 153, 154 и 163 ЗПП-а, обавезао тужену да тужиоцу на име трошкова целог парничног поступка исплати укупан износ од 369.974,00 динара и то: на име састава тужбе и два образложена поднеска (од дана 18.12.2018. године и дана 11.9.2019. године) износ од по 13.500,00 динара, на име приступа пуномоћника адвоката на 10 одржаних рочишта (29.6.2015. године, 9.9.2015. године, 6.2.2018. године, 18.4.2018. године, 28.9.2018. године, 6.3.2019. године, 11.9.2019. године, 13.11.2019. године, 7.7.2022. године и 30.10.2024. године) износ од по 18.000,00 динара, на име приступа пуномоћника адвоката на једно неодржано рочиште износ од 11.250,00 динара (дана 18.1.2019. године), на име састава две жалбе (од 10.1.2020. године и 12.9.2022. године) износ од по 27.000,00 динара. Тужиоцу припадају и трошкови на име вештачења у износу од 15.000,00 динара, као и судске таксе на тужбу, првостепену пресуду, жалбу и другостепену пресуду од по 17.306,00 динара (укупан износ од 69.224,00 динара), у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката важећој у време доношење одлуке о трошковима и Таксеном тарифом важећом у време настанка таксене обавезе, имајући у виду успех тужиоца у спору. Тужиоцу не припада увећање од 50% на име три тужбена захтева, јер се не ради о самосталним тужбеним захтевима у смислу Тарифног броја 13 став 7 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, већ о тужбеним захтевима који произилазе из истог чињеничног и правног основа. Поред тога, овај суд тужиоцу није признао ни износ од 10.000,00 динара на име израде допунског налаза и мишљења судског вештака Љубише Ристића, с обзиром на то да пуномоћник тужиоца није поступио по налозима првостепеног суда од 6.3.2019. године, 14.2.2020. године, 29.5.2020. године, 19.6.2020. године, 8.7.2020. године и 7.7.2022. године и није доставио доказ да је доплатио износ од 10.000,00 динара на име трошкова вештачења. На досуђени износ трошкова тужиоцу припада и законска затезна камата у смислу члана 277. и 324. Закона о облигационим односима, почев од дана наступања извршности те одлуке па до исплате.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић